Total No. of Questions : 5] **SEAT No. :**

P2698 **[Total No. of Pages : 2**

[4702] 1001
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 1
व्यावहारिक व उपयोजित मराठी : भाग−1
(2013 पॅटर्न) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मुद्रितशोधनाची संकल्पना साधार स्पष्ट करा.

किंवा

खालील उतारा शुद्ध लेखनविषयक नियमांनुसार दुरूस्त करून लिहा:

अक्षर सरळ रेषेत असावे. त्यावर शीरोरेखा आवश्यक असतात. लेखन करताना दोन शब्दांतिल, दोन ओळीतिल अंतर सारखे असावे. लेखनात खाडाखोड नसावि. ते प्रमाणबद्ध असावे. अक्षर गीचमीड नसावे. अक्षरांची उंची सर्वत्र सारखी असावी. लिहीतांना विरामचिन्हांचा जरूर तेथे वापर करावा. सूलेखन उत्तम हस्ताक्षराबरोबर शुद्धलेखनाचाहि समावेश असतो. शुद्धलेखन याचा अर्थ व्याकरणाच्या नियमांस अनुसरून केलेले लेखन होय. लेखन साधारणपणे उच्चारानूसार असते. उच्चार शुद्ध असले व त्यानुसार लेखन केलेले असले की ते बरेच शुद्ध असते. सुलेखनासाठी लेखनाचा सराव सातत्याने करावा. काळजीपूर्वक लेखन करावे.

प्रश्न 2) साहित्यसंस्थांकडून आयोजित केल्या जाणाऱ्या साहित्य संमेलनांचे स्वरूप व कार्ये विशद करा.

किंवा

'मराठी दिवाळी अंक हे आपल्या संस्कृतीचे वैभव आहे'. चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 3) मुलाखतींचे स्वरूप व तंत्र–कौशल्ये थोडक्यात सांगा.

किंवा

आकाशवाणीसाठी मुलाखतीची प्रश्नसूची तयार करताना कोणकोणत्या गोष्टी लक्षात घेणे आवश्यक ठरते.

प्रश्न 4) प्रशासनिक पत्रव्यवहाराची संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

लिपिक पदासाठी 'हंस कुरियर' या कंपनीत अर्जलेखन करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) शुध्दलेखनाचे अनुस्वार विषयक नियम.

ब) वाङ्मयीन अनियतकालिके.

क) विषयनिहाय मुलाखति.

ड) पत्रलेखनाचे विविध प्रकार.

✔ ✔ ✔

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2699

[Total No. of Pages : 2

[4702] - 1002
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. MR - 2
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (प्रारंभ ते 1600)
(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मराठी भाषेचा विकास स्पष्ट करा.

किंवा

आद्य कवी मुकुंदराज यांच्या वाङ्मयीन कार्याचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) महानुभावांच्या चरित्र ग्रंथांचा आढावा घ्या.

किंवा

महानुभावांच्या वाङ्मयनिर्मितीने मराठीला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) संत नामदेवांच्या अभंगवाणीने केलेले समाजप्रबोधनाचे कार्य सोदाहरण सांगा.

किंवा

संतकवयित्रींच्या अभंगवाङ्मयाधारे त्यांच्या भावविश्वाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) 'संत एकनाथांच्या वाङ्मयातून 'लोकशिक्षका' ची भूमिका विशेषत्वाने प्रकटते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

फादर स्टिफन्सच्या 'ख्रिस्तपुराणा' मागील प्रेरणा सांगून त्या ग्रंथाचा परिचय करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) 'महाराष्ट्र' नामविषयक उपपत्ती.

ब) महानुभावांचा 'दृष्टांतपाठ'.

क) संत गोरोबारायांचे अभंग.

ड) एकनाथांचे समकालीन – जनी जनार्दन.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5] **SEAT No. :**

P2700 **[Total No. of Pages : 2**

[4702] - 1003
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 3
भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक
(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करून भाषेच्या कार्याचा आढावा घ्या.

किंवा

भाषाविज्ञान आणि मानववंशशास्त्र या भाषाभ्यासाच्या कक्षेविषयी परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) 'स्वन – स्वनिम – स्वनांतर' या संकल्पनांमधील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

व्यवच्छेदक विनियोग व पूरक विनियोग या संकल्पनांचे भाषाविज्ञानातील स्थान लिहा.

प्रश्न 3) रूपिम विश्लेषणाची तंत्रे स्पष्ट करून रूपिमांचे प्रकार सोदाहरण सांगा.

किंवा

वाक्यविन्यासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) अर्थस्वरूपाविषयी सविस्तर माहिती सांगून अर्थक्षेत्र ही संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

अर्थविन्यास ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) भाषाविज्ञान आणि कोशविज्ञान.

ब) आघात व सुरावली.

क) रूपांची घटना.

ड) शैलीगत अर्थ.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2701

[Total No. of Pages : 8

[4702] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional Paper - I)

खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी:

1) ग्रामीण साहित्य

किंवा

2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1918)

किंवा

3) तौलनिक साहित्याभ्यास

किंवा

4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

किंवा

5) अलंकार व छंद

---

1) ग्रामीण साहित्य

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) स्वातंत्र्योत्तर मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'कृषिसंस्कृती व औद्योगिक अवस्थांतरण यातून ग्रामीण साहित्याची निर्मिती झाली' विधानाची मीमांसा करा.

प्रश्न 2) 'ग्रामीण साहित्यातून सामाजिक व संस्कृतिक जीवनाचे दर्शन घडते', विधानाची चर्चा करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्य व बदलता गावगाडा यातील परस्पर संबंध उलगडून दाखवा.

P.T.O.

प्रश्न 3) **ग्रामीण बोली आणि संस्कृतीचे वेगळेपण साहित्यांतून कशा प्रकारे घडते, ते विशद करा.**

किंवा

ग्रामीण साहित्य आणि सामाजिक, सांस्कृतिक चळवळी यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) **ग्रामीण कथावाङ्मयातून कृषिजीवनाचे दर्शन घडते, या विधानाची चर्चा करा.**

किंवा

'ग्रामीण साहित्याने मुख्य मराठी वाङ्मयीन प्रवाहात मोलाची भर घातली आहे', विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 5) **कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.**

अ) **ग्रामीण साहित्य व वाङ्मयीन परंपरा.**

ब) **ग्रामीण साहित्याचे देशीपण.**

क) **सामाजिक बांधिलकी व ग्रामीण साहित्य.**

ड) **ग्रामीण कविता.**

Total No. of Questions : 5]

P2701

[4702] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)
2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी सत्र - 1 - (प्रारंभ ते 1818)
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी सांगून परकीय आक्रमणांचा परिणाम महाराष्ट्र संस्कृतीवर कसा झाला ते विशद करा.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) नाथ संप्रदायाचा तत्कालीन समाजजीवनावर झालेला प्रभाव स्पष्ट करा.

किंवा

'विविध संप्रदाय, पंथ व समाजसुधारणाविषयक चळवळी यांनी तत्कालीन मराठी वाङ्मय समृध्द केले.' हे विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) पेशवेकालीन शाहिरी वाङ्मयाचे सांस्कृतिक महत्त्व सोदाहरण सांगा.

किंवा

पंडिती काव्यातून महाराष्ट्राच्या सामाजिक, सांस्कृतिक जीवनाचे दर्शन कसे घडते ते सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 4) मध्ययुगीन प्रसार माध्यमांचे स्वरूप सांगून कीर्तन – प्रवचन या माध्यमांचे महत्त्व सांगा.

किंवा

लोकसाहित्याचा मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयावरील प्रभाव सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संस्कृतीचे भाषिक अंग.

ब) सुफी संप्रदाय.

क) संत एकनाथांचे प्रबोधन विचार

ड) गण – गौळण

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2701

[4702] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)
3) तौलनिक साहित्याभ्यास
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'तौलनिक साहित्याभ्यासातून वाङ्मय व संस्कृतीविषयक – जाणिवा प्रगल्भ होतात'. – या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्त्वे आणि दिशा यांचे विवेचन करा.

प्रश्न 2) राष्ट्रीय साहित्याच्या अविष्कारातील विविधता स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयीन प्रभावाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) विश्वसाहित्याच्या संदर्भात तौलनिक साहित्यभ्यासाचे महत्त्व अधोरेखित करा.

किंवा

'विश्वसाहित्य' म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या साहित्यकृतींचे वेगळेपण सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) यशवंतराव चव्हाण यांच्या 'कृष्णाकाठ' या आत्मचरित्राची ओळख करून द्या.

किंवा

पी.व्ही.नरसिंहराव यांच्या 'अंतःस्थ' या आत्मचरित्राचे अंतरंग उलगडून दाखवा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन विषयांवर टीपा लिहा.

अ) तौलनिक साहित्याभ्यासाच्या संदर्भात अनुवादकाचे स्थान.

ब) तौलनिक साहित्याभ्यासाच्या मर्यादा.

क) विश्वसाहित्याचे निकष.

ड) 'कृष्णाकाठ' मधील कालखंड.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2701

[4702] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)
4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

'वाङ्मयेतिहास ही एक प्रकारे वाङ्मयीन संस्कृतीची परंपरा व दिशा शोधणारी ज्ञानशाखा आहे' – चर्चा करा.

प्रश्न 2) 'वाङ्मयेतिहास संकल्पनेचा उदय' या संबंधी सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

पाश्चात्य विचारवंत आर. एस क्रेन व हॅन्स रॉबर्ट यांच्या 'वाङ्मयेतिहास उदय संकल्पने' संबंधीचे विवेचन करा.

प्रश्न 3) 'सौंदर्यलक्ष्यी वाङ्मयेतिहास ही संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मय प्रकारानुसार वाङ्मयेतिहास लिहिण्याची गरज आहे' या विधानाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) 'वाङ्मयेतिहासाचे पुनर्लेखन करण्याची आवश्यकता आहे' – कसे ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लिहिताना कोणती सामग्री आवश्यक ठरते', ते साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) वाङ्मयेतिहास व संशोधन.

ब) वि.का. राजवाडे यांची वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना.

क) कालक्रमवाचक वाङ्मयेतिहास.

ड) वाङ्मयेतिहास लेखन व वाङ्मयीन परंपरा.

Total No. of Questions : 5]

P2701

[4702] - 1004
M.A. (Part - I) (Semester - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)
5) अलंकार व छंद
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional Paper - V)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) अलंकाराचे स्थान व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

छंदोरचनेचे स्वरूप व विशेष लिहा.

प्रश्न 2) प्राचीन छंदाचे स्वरूप व प्रकार लिहा.

किंवा

म.वा.धोंड यांचे छंदशास्त्रीय कार्य विशद करा.

प्रश्न 3) अलंकार व छंद यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

छंदाचे काव्यरचनेतील स्थान व महत्त्व लिहा.

प्रश्न 4) शब्दालंकार व अर्थालंकार यांचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

किंवा

छंदाचे वर्गीकरण कसे करावे ते लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) छंदशास्त्राच्या अभ्यासाचे प्रयोजन.

ब) अभिनवगुप्त यांची अलंकार विषयक भूमिका.

क) काव्यसौंदर्यातील अलंकाराचे स्थान.

ड) माधुर्य – काव्यगुण.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2702

[Total No. of Pages : 2

[4702] - 2001
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI
अभ्यासपत्रिका क्र. 1
व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग – 2
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषांतर म्हणजे काय ते सांगून भाषांतराच्या प्रकारांचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

किंवा

खाली दिलेल्या हिन्दी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

मनुष्य को उत्सव प्रिय है; क्योंकि वह आनंदप्रद है। आवश्यकता की पूर्ति से भी एक प्रकार का आनंद होता है, पर वह क्षणिक होता है; क्योंकि एक आवश्यकता की पूर्ति होते ही दूसरी आवश्यकता महसूस होने लगती है। उत्सव में किसी अभाव का अनुभव नहीं होता बल्कि विशुध्द आनंद की प्राप्ति होती है। उस दिन लोग अपने कर्तव्य और मर्यादा को भूल जाते है। वे निश्चिंत, स्वच्छंद और निरूद्देश्य होकर जीवन का रस लूटते है।

प्रश्न 2) प्रभावी निवेदनासाठी निवेदकाजवळ कोण–कोणते गुणविशेष असावेत ते लिहा.

किंवा

निवेदनाचे स्वरूप सांगून 'दूरदर्शन' वरील विविध कार्यक्रमांच्या निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'जनसंपर्क' ही संकल्पना स्पष्ट करून जनसंपर्क कौशल्यांची तंत्रे सांगा.

किंवा

शासनाच्या जिल्हा माहिती व जनसंपर्क अधिकाऱ्याची कार्ये सांगा.

P.T.O.

प्रश्न 4) तुम्ही निवडलेल्या प्रकल्पलेखनाचा आराखडा तयार करा.

किंवा

उत्कृष्ट प्रकल्पलेखनासाठी कोण – कोणती विविध कौशल्ये व तंत्रे वापरावी ते सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

अ) भाषांतराची आवश्यकता.

ब) निवेदनाची तंत्रे.

क) जनसंपर्क अधिकाऱ्याचे महत्त्व.

ड) प्रकल्पलेखनाचे हेतू.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2703

[Total No. of Pages : 2

[4702] - 2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 2

मध्ययुगीन मराठी वाङमयाचा इतिहास (इ.स. 1600 ते 1818)

(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) परखड समाजसुधारकाचे दर्शन संत तुकारामांच्या अभंगांमधून कसे घडते?

किंवा

समर्थ रामदासांच्या वाङ्मयाचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 2) पंडिती काव्यामागील प्रेरणा सांगून त्या काव्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

मोरोपंतांच्या 'आर्याभारत' या काव्याचा परिचय द्या.

प्रश्न 3) 'बखर' वाङ्मयामागील प्रेरणा सांगून, त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'सभासद बखरी' चे बखर वाङ्मयातील स्थान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'लावणी वाङ्मयातून मराठी समाजमनाचे दर्शन घडते' – चर्चा करा.

किंवा

शाहीर रामजोशी यांच्या वाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) संत निळोबाराय.

ब) पंडित कवी नागेश.

क) ऐतिहासिक पत्रव्यवहाराचे स्वरूप.

ड) शाहीर परशराम.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2704

[Total No. of Pages : 2

[4702] - 2003
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI
अभ्यासपत्रिका क्र. 3
भाषाविज्ञान : सामाजिक
(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सामाजिक भाषाविज्ञानाच्या विविध क्षेत्रांची थोडक्यात माहिती लिहा.

किंवा

सामाजिक भाषाविज्ञानाच्या अभ्यासाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भाषा आणि सांस्कृतिक व्यवस्था यांच्यातील परस्परसंबंध साधार स्पष्ट करा.

किंवा

'व्यवसायक्षेत्रांमुळे भाषेमध्ये विविधता निर्माण होते' विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) क्रिऑल भाषेच्या निर्मितीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

लिंगभेदामुळे भाषेमध्ये टोणारे बदल साधार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'परभाषा संपर्काचा परिणाम दैनंदिन व्यवहाराच्या बोलीवर होतो' विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

पिजिन भाषेतील सामाजिक विशेष स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) परभाषा संपर्क.

ब) क्रिऑल भाषा.

क) औद्योगीक लघुक्षेत्रे.

ड) भाषा आणि व्यवसायक्षेत्र.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2705

[Total No. of Pages : 8

[4702] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक) 20494
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional)

खालील पाच अभ्यासपत्रिका पैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी:

1) दलित साहित्य (20494)

किंवा

2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (20495) (1818 ते 1960)

किंवा

3) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतर मीमांसा (20496)

किंवा

4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या (भाग – 2) (20497)

किंवा

5) व्याकरण (20498)

---

1) दलित साहित्य

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विचारांची प्रेरणा दलित साहित्य – निर्मितीमागे आहे' – विधान स्पष्ट करा.

किंवा

सामाजिक समतेचा विचार दलित साहित्यातून कसा व्यक्त होतो, ते लिहा.

प्रश्न 2) दलित साहित्यातील विद्रोहाचे स्वरूप सांगा.

किंवा

'दलित साहित्याच्या भाषेने मराठी भाषा समृद्ध केली या विधानाचा परामर्श घ्या.

P.T.O.

प्रश्न 3**)** दलित कवितेतील सामाजिक आशयाचे स्वरूप उलगडून दाखवा.

किंवा

दलित आत्मकथनांची वैशिष्ट्ये विशद करा.

प्रश्न 4**)** दलित चळवळ आणि दलित साहित्य यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

दलित साहित्यावरील आक्षेपांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 5**)** टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) दलित साहित्याची मूल्यात्मकता.

ब) दया पवार यांचे 'बलुतं'

क) बाबुराव बागूल यांचे कथालेखन.

ड) दलित नियतकालिके.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2705

[4702] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक) 20495
2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (1818 ते 1960)
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'आधुनिक मराठी गद्याची पायाभरणी अव्वल इंग्रजी काळात झाली'. हे विधान साधार स्पष्ट करा.

किंवा

'अव्वल इंग्रजी काळातील मराठी साहित्यात वैचारिक निबंध हा वाङ्मयप्रकार महत्त्वाचा ठरला' सविस्तर विवेचन करा.

प्रश्न 2) गोपाळ गणेश आगरकरांच्या सामाजिक विचारांचा साहित्यावरील प्रभाव विशद करा.

किंवा

वा.म.जोशी यांच्या कादंबऱ्यांच्या आधारे बदलत्या स्त्री. जीवनाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) 1960 नंतरच्या सामाजिक, राजकीय परिस्थितीचे दर्शन तत्कालीन नाटकातून कसे घडते ते लिहा.

किंवा

नवसाहित्याचा उदय आणि सामाजिक परिस्थिती यांचा संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 1920 – 60 या कालखंडातील कवितेच्या आधारे मराठी समाजाच्या अभिरूचीची चर्चा करा.

किंवा

सामाजिक, सांस्कृतिक प्रबोधन विचारांचे प्रतिबिंब तत्कालीन वृतपत्रात कसे आले आहे? सविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) हरिभाऊचा वास्तववाद.

ब) गीतारहस्य.

क) 'बहिष्कृत भारतातील लेख'.

ड) जीवनवादी भूमिका.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2705

[4702] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक) 20496
3) तौलनिक साहित्य व भाषांतर मीमांसा
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषांतर ही संकल्पना स्पष्ट करून भाषांतराचे प्रकार सोदाहरण सांगा.

किंवा

भाषांतराचे विशेष नियम विशद करा.

प्रश्न 2) अभिजात साहित्यकृतीचे स्वरूप सांगून तिच्या विशेषांचा परिचय करून द्या.

किंवा

अभिजात साहित्यकृतीचे भाषांतर करतांना कोणकोणत्या समस्या निर्माण होतात याची सोदाहरण चर्चा करा.

प्रश्न 3) सामाजिक – सांस्कृतिक भिन्नतेचा भाषांतरावरील परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

कथावाङ्मयाचे भाषांतर करताना कोणती काळजी घ्यावी लागते ते सोदहरण लिहा.

प्रश्न 4) ‘घाशीराम कोतवाल’ मधील नाट्यतंत्राचे विशेष सांगा.

किंवा

‘हयवदन’ या नाट्यकृतीचा लोककथेशी असलेला अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) लक्ष्यनिष्ठ भाषांतर.

ब) कादंबरीचे भाषांतर.

क) भाषांतराच्या मर्यादा.

ड) ‘घाशीराम कोतवाल’ ची अन्य भाषांतील भाषांतरे.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2705

[4702] - 2004
M.A. (Part - I) (Semester - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक) 20497
4) वाङ्मयेतिहास लेखन विद्या
(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) बहुभाषिक राष्ट्रातील वाङ्मयेतिहासाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखन करताना कोण-कोणत्या प्रश्नांचा विचार कारणे आवश्यक असते? चर्चा करा.

प्रश्न 2) मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनाची माहिती लिहा.

किंवा

मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनातील महत्त्वाच्या प्रकल्पांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) 'लेखन उद्दिष्टांमुळे वाङ्मयेतिहास लेखनाचे विविध प्रकार निर्माण होतात' विधान स्पष्ट करा.

किंवा

रा.श्री जोग व गो.म. कुलकर्णी यांनी केलेल्या वाङ्मयेतिहास लेखन कार्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) मराठी वाङ्मयेतिहासाच्या संदर्भात अभ्यासकांनी मांडलेल्या मतांचा परामर्श घ्या.

किंवा

आधुनिक मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वाङ्मयेतिहास लेखनाची गरज.

ब) महाराष्ट्राबाहेरील मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखन.

क) मराठी कथेच्या संदर्भातील वाङ्मयेतिहास लेखन.

ड) प्र.न. जोशी यांचे वाङ्मयेतिहास लेखन कार्य.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2705

[4702] - 2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक) 20498

5) व्याकरण

(2013 पॅटर्न) (Credit System)(Optional)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) विविध मीमांसकांनी केलेल्या व्याकरणाच्या व्याख्यांचा परिचय करून द्या.

किंवा

व्याकरणाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) व्याकरण आणि भाषा यांचा परस्पर संबंध विशद करा.

किंवा

मराठीतील व्याकरण विषयक लेखनाचां आढावा घ्या.

प्रश्न 3) व्याकरणाच्या वेगवेगळया प्रकारांची चर्चा करा.

किंवा

तुलनात्मक आणि ऐतिहासिक व्याकरण प्रकारांची ओळख करून द्या.

प्रश्न 4) व्याकरणाचा भाषेतील वापर व त्यामागील प्रयोजने यांचा परामर्श घ्या.

किंवा

मराठीतील वर्ण, शब्द आणि वाक्य विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5**)** कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) डॉ. विल्यम केरी यांचे व्याकरण.

ब) मराठीतील विभक्ती विचार.

क) मराठीतील वर्णमाला.

ड) मराठीतील वचन विचार.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P2706

[4702] - 3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

MARATHI

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

प्रसारमाध्यमे आणि साहित्यव्यवहार

(2013 पॅटर्न) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'भाषा हे वृत्तसंस्कृतीचे वैविध्यपूर्ण महत्वाचे अंग आहे' सोदाहरण लिहा.

किंवा

फीचर रायटिंग म्हणजे काय ते सांगून व्यसनमुक्ती विषयी आपल्या परिसरात चाललेल्या अभियानाची वृत्तकथा (फिचर) लिहा.

प्रश्न 2) नाटयकलेच्या आस्वादाचे स्वरूप वैशिष्टयांसह सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'बदलत्या कलाप्रकारानुसार आस्वादाचेही स्वरूप बदलते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 3) लेखकाचा परिचय करून देतांना कोणकोणत्या घटकांकडे लक्ष द्यावे लागते ते सविस्तर लिहा.

किंवा

तुम्हास आवडलेल्या एका श्रेष्ठ ग्रंथाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) दृक - श्राव्य प्रसारमाध्यम म्हणून दूरदर्शनाचे स्वरूप उलगडून दाखवा.

किंवा

आकाशवाणी या श्राव्य माध्यमासाठी कोणकोणत्या प्रकारचे लेखन अपेक्षित असते ते साधार लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) क्रीडापत्रकारिता.

ब) आस्वादात्मक लेखन.

क) व्यक्तिवेध : एका साहित्यिकाचा.

ड) आकाशवाणी वरील शेतीविषयक कार्यक्रमाचे लेखन.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5] **SEAT No.:**

P2707 **[Total No. of Pages : 2**

[4702] - 3002
M.A. (Part - II) (Semester - III)
MARATHI
अभ्यासपत्रिका क्र. 6
साहित्य : समीक्षा व संशोधन
(2013 पॅटर्न) (Credit System)
मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) समीक्षेतील आकलन – आस्वाद – मूल्यमापन या त्रयीचा परिचय करून द्या.

किंवा

'समीक्षा म्हणजे साहित्यकृतीला दिलेला जाणता प्रतिसाद असतो' सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 2) समीक्षकास समीक्षा विषयाचे अवधान आणि तारतम्य करने असावे याची माहिती द्या.

किंवा

समीक्षा व्यवहारातील वाङ्मयीन मूल्यांचा साधार परिचय करून द्या.

प्रश्न 3) समीक्षेच्या विविध पध्दतींपैकी समाजशास्त्रीय पध्दतीचा आढावा द्या.

किंवा

मार्क्सवादी समीक्षा पध्दतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) इ.स. 1920 – 1945 या कालखंडातील समीक्षेची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

बा.सी. मर्ढेकरांच्या समीक्षा विषयक सिध्दांताची चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) समीक्षेची उद्दिष्ट्ये

ब) समीक्षकाचा भाषाविवेक

क) रूपवादी समीक्षा

ड) समीक्षेतील जीवनमूल्य संकल्पना.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2708

[Total No. of Pages : 4

[4702]-3003

M.A. (Semester - III)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासप्रत्रिका क्र. - 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

1) **सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.**

2) **सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.**

प्रश्न 1) 'वारकरी संस्कृती ही महाराष्ट्र-संस्कृती आहे'. - या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

मध्ययुगीन कालखंडातील सामाजिक व सांस्कृतिक पर्यावरणाचा वेध घ्या.

प्रश्न 2) संत जनाबाईंच्या चरित्राचा संक्षिप्त स्वरूपात परिचय लिहा.

किंवा

संत जनाबाईंवरील संत ज्ञानेश्वर व संत नामदेव यांच्या प्रभावाची चिकित्सा करा.

प्रश्न 3) संत जनाबाईंच्या 'कृष्णजन्म, बाळक्रीडा व थालीपाक' या आख्यानक अभंगांचा थोडक्यात आशय लिहा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या पाळणा, भारूड, फूट रचना आणि ओव्यांमध्ये लोकतत्त्वीय दृष्टीचे प्रसंतर कसे येते, ते लिहा.

प्रश्न 4) संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगांचे आशय-विश्लेषण करा.

किंवा

'धन्य माझी भक्ती धन्य माझा भाव' असे संत जनाबाईंनी का म्हटले आहे?

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वारकरी संत परंपरेतील कवयित्रींचे योगदान

ब) 'मी तो नामयाची दासी'

क) 'हरिश्चंद्राख्यान'

ड) संत जनाबाईंच्या आत्मपर अभंगातील भावसुलभता

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2708

[4702]-3003

M.A. (Semester - III)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनप्रवासाची संक्षिप्त मांडणी करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या वाङ्मयीन जडणघडणीचा परिचय करुन द्या.

प्रश्न 2) '' 'कृष्णाकाठ' म्हणजे यमुनातिरी लिहिलेले एक अभिजात आत्मचरित्र आहे'' – या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

'कृष्णाकाठ' मधून जीवनशोध आणि आत्मशोध या प्रेरणांचा प्रत्यय कसा येतो, ते सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 3) '' 'सह्याद्रीचे वारे' या भाषणसंग्रहातून समाज हेच चिंतनांचे केंद्र दिसते'' – या विधानाचा परामर्श घ्या.

किंवा

'भूमिका' या भाषणसंग्रहातून यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनदृष्टीचा कोणता परिचय घडतो, ते सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 4) 'ऋणानुबंध' मधून यशवंतराव चव्हाण यांच्या समाजमनस्कतेचा, हळुवारभावनांचा आणि चिंतनशीलतेचा कसा प्रत्यय येतो, ते सविस्तर लिहा.

किंवा

'' 'विदेशदर्शन' मधून रसिकता, जिज्ञास्वृती, सर्जक निरीक्षणदृष्टी यांचा सहज आविष्कार झाला आहे'' – चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यशवंतराव चव्हाण यांचा स्वातंत्र्य आंदोलनातील सहभाग.

ब) 'कृष्णाकाठ'चा शेवट

क) यशवंतरावांची भाषणशैली

ड) पत्रसंग्रहातून प्रकटणारे अनोखे व्यक्तिमन

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2709

[Total No. of Pages : 8

[4702]-3004

M.A. (Semester - III)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 8 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीहि एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

i) MR - 30494 : **लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य**

किंवा

ii) MR - 30495 : **सौंदर्यशास्त्र**

किंवा

iii) MR - 30496 : **लेखनविद्या व निबंधलेखन**

किंवा

iv) MR - 30497 : **मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिकदृष्टीने अभ्यास**

किंवा

v) MR - 30498 : **साहित्य : सर्जन व उपयोजन**

---

i) MR - 30494 : **लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'लोक' व 'साहित्य' या पदांचे स्पष्टीकरण लिहा.

किंवा

लोकसाहित्याचे सामाजिक, राष्ट्रीय व सांस्कृतीक जीवनाशी असलेले अनुबंध विशद करा.

P.T.O.

प्रश्न 2) 'जागतिकीकरणाच्या संक्रमणावस्थेत लोकसाहित्याचे महत्त्व व स्थान' – सोदाहरण लिहा.

किंवा

शास्त्रे, कला आणि साहित्य यांच्या अभ्यासाच्या संदर्भात लोकसाहित्याची उपयुक्तता मांडा.

प्रश्न 3) प्रवाही लोकजीवनाचा लोकसाहित्याशी कोणता संबंध असतो, ते लिहा.

किंवा

''जीवनक्षेत्रांची विविधता लोकसाहित्याच्या आविष्करणात नवीनता आणत असते'' – या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्रश्न 4) लोकसाहित्य व ग्रांथिक साहित्य यांच्यातील संबंधाची तुलना करा.

किंवा

लोकसाहित्याचे प्रादेशिक आणि सांस्कृतिक विशेष स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लोकसाहित्याची व्याख्या

ब) निसर्गरूपकवादी संप्रदाय

क) सामाजिक क्षेत्र आणि लोकसाहित्य

ड) वाक्प्रचार, म्हणी व कोडी

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2709

[4702]-3004

M.A. (Semester - III)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)

ii) MR - 30495 **: सौंदर्यशास्त्र**

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) निसर्गातील सौंदर्य व निसर्गाबाहेरील सौंदर्य यांची तुलना करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा संकल्पना यांच्यातील संबंधाची चिकित्सा करा.

प्रश्न 2) सौंदर्यवाचक विधानाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

सौंदर्यविधान आणि मूल्यविधान यांच्यातील संबंधांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) ‘लयसिध्दांतांची रूपवादाच्या अनुषंगाने ओळख करून द्या.

किंवा

क्रीडासिध्दांतामागील भूमिका सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) सौंदर्यानुभव आणि व्यावहारिक अनुभव यांच्यातील वेगळेपणाचा परिचय करून द्या.

किंवा

सौंदर्यानुभवातील तटस्थतेची आवश्यकता सोदाहरण मांडा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सौंदर्यशास्त्र आणि नवे शोध

ब) सौंदर्यविधान आणि नीतिविधान

क) सह–अनुभूतीचा सिध्दांत

ड) सौंदर्यानुभवातील वैश्विकता

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2709

[4702]-3004
M.A. (Semester - III)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)
iii) MR - 30496 : **लेखनविद्या व निबंधलेखन**

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) भाषेचे स्वरूप व कार्य विशद करा.

किंवा

जीवनाच्या व्यक्तिगत आणि सामाजिक व्यवहारात संवादाची गरज स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) संवाद म्हणजे काय? संवादातील अडथळ्यांचा सोदाहरण परिचय करून द्या.

किंवा

संवादविषयक विविध सिध्दांताची सविस्तर माहिती लिहा.

प्रश्न 3) अर्थ म्हणजे काय? हे सांगून अर्थ निष्पत्तीची प्रक्रिया लिहा.

किंवा

संवादप्रक्रिया कशी चालते? संवाद प्रक्रियेच्या घटकांची ओळख करूण द्या.

प्रश्न 4) 'संवादक्षमता' या संकल्पनेचा सोदाहरण परिचय लिहा.

किंवा

मराठीची संवादक्षमता साहित्यभाषेच्या संदर्भात विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) जीवनव्यवहारात भाषेचे स्थान

ब) संवादाचे स्वरूप

क) मराठीच्या संवादक्षमतेची बलस्थाने

ड) संवादातील कौशल्ये

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2709

[4702]-3004

M.A. (Semester - III)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)

iv) MR - 30497 : मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) वैचारिक साहित्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

विचार म्हणजे काय? विचारसर्जनाच्या प्रक्रियेचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 2) मराठीतील वैचारिक साहित्याची पार्श्वभूमी नमूद करा.

किंवा

''धार्मिक तत्त्वज्ञान हे मराठीतील वैचारिक साहित्याच्या केंद्रस्थानी आहे'' – या विधानाची चिकित्सा करा.

प्रश्न 3) इ.स. 1818 ते 1920 या कालखंडातील वैचारिक साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणांचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

म.फुले, लोकहितवादी व आगरकर यांच्या सामाजिक विचारांची तुलना करा.

प्रश्न 4) ''मराठीतील वैचारिक साहित्याचे विकसन 'निबंध' या साहित्यप्रकाराच्या विकसनाबरोबर झाले.'' – विधानाची चर्चा करा.

किंवा

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या वैचारिक भूमिकांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) खंडनमंडनाचे स्वरूप

ब) आधुनिकतावादी वैचारिक साहित्य

क) विष्णुशास्त्री चिपळूणकरांची विचारशैली

ड) 'आधुनिक भारत'

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2709

[4702]-3004

M.A. (Semester - III)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)

v) MR - 30498 : **साहित्य : सर्जन व उपयोजन**

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper) (श्रेयांक पध्दती)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सर्जन म्हणजे काय? साहित्य सर्जनाच्या प्रेरणा विशद करा.

किंवा

'ललित कलांचे स्फुरण म्हणजे निसर्गाची अनुकृती' – चर्चा करा.

प्रश्न 2) 'सर्जन प्रक्रियेत क्रीडन प्रवृतीचे स्थान महत्त्वाचे असते' – या क्रीडनसिध्दांताचा परामर्श घ्या.

किंवा

'सर्जनशील साहित्य म्हणजे आत्माविष्कार' असे का म्हटले जाते? – सोदाहरण मीमांसा करा.

प्रश्न 3) 'कविता' या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा.

किंवा

'आत्मचरित्र' या साहित्यप्रकाराचे विशेष नोंदवा.

प्रश्न 4) आधुनिक जाणिवा प्रकट करणारी कादंबरी लिहावयाची असल्यास कोणती पूर्वतयारी करावी लागेल?

किंवा

प्रकारनिष्ठ निर्मिती व स्वैर निर्मितीचे फायदे – तोटे लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) प्रतिभाशक्ती : सर्जनशक्ती

ब) कविमनावरील परिस्थितीचा प्रभाव

क) वास्तविकता व कल्पनात्मकता

ड) नाटकाची निर्मिती : पूर्वतयारी

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2710

[Total No. of Pages : 2

[4702]-4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

मराठी (MARATHI)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 5

प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

1) **सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.**

2) **सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.**

प्रश्न 1) 'वृत्त संकलन' या संकल्पनेचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

निसर्ग आणि पर्यावरण या संदर्भातील वृत्तसंकलनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) जाहिरातीचे स्वरूप आणि उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करून माध्यमनिहाय जाहिरातीचे लेखन करतांना कोणत्या बाबींची काळजी घ्यावी लागते, ते लिहा.

किंवा

दृक–श्राव्य माध्यमासाठी जाहिरात लेखन कसे करावे लागते याचा विचार करा.

प्रश्न 3) 'पटकथा' हा चित्रपट लेखनाचा आत्मा असतो – स्पष्ट करा.

किंवा

दृक–श्राव्य माध्यमासाठी मालिकेची पटकथा कशी लिहावी लागते याचे विवेचन करा.

प्रश्न 4) विविध साहित्यप्रकाराचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

'एका साहित्यप्रकाराचे दुसऱ्या साहित्यप्रकारात रूपांतर करणे ही कौशल्याची बाब आहे'. याविधानाचा साधार परामर्श घ्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लोककलांविषयक वृत्तसंकलन

ब) मुद्रित माध्यमातील जाहिरातीची वैशिष्ट्ये

क) पटकथेची वैशिष्ट्ये

ड) कादंबरी लेखनाची कौशल्ये

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2711

[Total No. of Pages : 2

[4702]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. - 6

साहित्य : समीक्षा व संशोधन

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'संशोधन' ही संकल्पना स्पष्ट करुन संशोधनाची प्रेरणा आणि प्रयोजने सविस्तर लिहा.

किंवा

संशोधनप्रक्रियेतील विविध टप्पे सांगून संशोधनाच्या साधनांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) वाङ्मय प्रकारनिष्ठ संशोधनाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

लोकसाहित्यविषयक संशोधनाचा सविस्तर मागोवा घ्या.

प्रश्न 3) आंतर्विद्याक्षेत्रिय संशोधन म्हणजे काय ते सांगून साहित्य आणि समाजशास्त्र यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधनातील साहित्य आणि मानसशास्त्र यांचा परस्परसंबंध उलगडून दाखवा.

प्रश्न 4) मराठीतील भाषाविषयक संशोधनाची परंपरा स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मय इतिहाससंबंधीच्या संशोधन परंपरेचा मागोवा घ्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संशोधकाचे गुण

ब) संहिता संपादन

क) साहित्य आणि इतिहास

ड) मराठीचे पाश्चात्य संशोधक

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2712

[Total No. of Pages : 4

[4702]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

मध्ययुगीन – संत जनाबाई

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

1) *सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.*
2) *सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.*

प्रश्न 1) 'संत पदाला पोहोचलयावर देखील जनाबाईंचे देवाकडे मागणे संपत नाही' या विधानाची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगातून व्यक्त होणाऱ्या विठ्ठलभक्तीचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) 'म्हणोनिया नाम्याची झाले दासी' या विधानाचा संदर्भ उलगडून दाखवा.

किंवा

संत जनाबाईंनी टिपलेल्या नामदेंवाच्या वाङ्मयीन कर्तृत्वाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) संत जनाबाईंच्या अभंगातील काव्यगुणांचा सोदाहरण आढावा घ्या.

किंवा

संत जनाबाईंनी आपल्या अभंगातून रेखाटलेल्या व्यक्तीचित्रांचा आढावा घ्या.

प्रश्न 4) संत जनाबाईंनी अभंगांच्या माध्यमातून केलेले समाजप्रबोधन स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या करुणापर अभंगांचे विश्लेषण करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संत जनाबाईंच्या अभंगातील रसोत्करता

ब) जनाबाईंच्या अभंगातील स्त्रीहृदयाचा आविष्कार

क) जनाबाईंच्या आध्यात्मीक जाणिवांचा विकास

ड) जनाबाईंच्या अभंगातील कुटुंबवत्सल विठ्ठलाचे रूप

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2712

[4702]-4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

यशवंतराव चव्हाण (अर्वाचीन लेखक)

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) **सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.**
2) **सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.**

प्रश्न 1) ‘राजकारण हे समाजपरिवर्तनाचे साधन आहे’ या विधानाचा प्रत्यय यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनातून कसा येतो हे स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांनी राजकारण आणि समाजकारण यांची सांगड कशी घातली ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यविषयक विचारांची ओळख करून द्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांची भाषाविषयक भूमिका सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) ‘यशवंतराव चव्हाण यांची लेखनशैली त्यांच्या व्यक्तित्वाची निदर्शक आहे’ – स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखनशैलीचे विशेष सांगा.

प्रश्न 4) यशवंतराव चव्हाण यांनी साहित्यक्षेत्रात दिलेल्या योगदानाची साधार चर्चा करा.

किंवा

‘राजकीय संत’ म्हणून यशवंतराव चव्हाण यांच्या राजकीय योगदानाचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यशवंतराव चव्हाण यांची संस्कृतीनिष्ठा

ब) यशवंतराव चव्हाण यांची शिक्षणविषयक भूमिका

क) यशवंतराव चव्हाण यांचे मातृभाषेवरील प्रेम

ड) यशवंतराव चव्हाण यांची सामाजिक जाणीव

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2713

[Total No. of Pages : 8

[4702]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

खालील अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावि.

i) **लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य**

किंवा

ii) **सौंदर्यशास्त्र**

किंवा

iii) **लेखनविद्या व निबंधलेखन**

किंवा

iv) **मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास**

किंवा

v) **साहित्य : सर्जन व उपयोजन**

---

i) **लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करून त्याच्या घटकांचा आढावा घ्या.

किंवा

लोकगीतांचे स्वरूप स्पष्ट करून लौकिकगीते आणि लोकगीते यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 2) 'गोधळ' या प्रयोगरूप लोककलेचे स्वरूप सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या कलात्मक सौंदर्यांचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 3) मराठी लोकसाहित्याच्या क्षेत्रातील डॉ.प्रभाकर मांडे आणि डॉ.गंगाधर मोरते यांच्या योगदानाचा परिचय करून द्या.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासास साहय्य करणाऱ्या संस्थांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 4) लोककथांमधील वाङ्मयीन सौंदर्याचे विश्लेषण करा.

किंवा

'स्त्रीगीते' हा लोकसाहित्यातील संपन्न असा ठेवा आहे' हे विधान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची परंपरा

ब) लोककथांचे प्रकार

क) लोकसाहित्य आणि समाज

ड) जागरण - एक लोककला

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2713

[4702]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)

ii) सौंदर्यशास्त्र

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) मानवी मनातील एकभावना म्हणून सौंदर्यभावनेचे सविस्तर विश्लेषण करा.

किंवा

सौंदर्यभावनेचे स्वरूप आणि कार्ये विशद करा.

प्रश्न 2) कला आणि रूप यांचा परस्परसंबंध काय असतो ते सांगून कलाकृतीची सेंद्रिय एकात्मता स्पष्ट करा.

किंवा

ॲरिस्टॉटलने 'रूप' संकल्पनेचे विवेचन कसे केले आहे ते लिहा.

प्रश्न 3) भावनात्मक समधानता म्हणजे परस्पर भिन्न भावनांचा समेल असतो' – ही संकल्पना उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

किंवा

कलेच्या परिणामाचे स्वरूप सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 4) सौंदर्यशास्त्रपूरक ठरणारा घटक म्हणून समीक्षेचे आणि सौंदर्यशास्त्राचे सहसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्र आणि साहित्यविचार यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सौंदर्यभावनेचे निसर्गरूप

ब) ॲरिस्टॉटलची भावनाविरेचनाविषयक संकल्पना

क) सौंदर्य विषयक अभ्यासक – बा.सी.मर्ढेकर

ड) कलाकृतीचे अर्थपूर्ण रूप

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2713

[4702]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)

iii) लेखनविद्या व निबंधलेखन

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) विविध व्यवहारक्षेत्रातील भाषेचे स्वरूप कसे असते याची सोदाहरण चर्चा करा.

किंवा

भाषाव्यवहाराचे स्वरूप स्पष्ट करून भाषेची आवश्यकता का असते याचा मागोवा घ्या.

प्रश्न 2) 'साहित्याच्या भाषेपेक्षा प्रसारमाध्यमाची भाषा वेगळी असते' या विधानातील मर्ग सोदाहरण उलगडून दाखवा.

किंवा

'प्रसारमाध्यम बदलले की भाषाही बदलते' स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) जनसंपर्कासाठी संभाषण कौशल्य कसे असावे याविषयीची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

'जनसंपर्क प्रक्रियेत भाषण करतांना भाषेला सौंदर्य प्राप्त करून द्यावे लागते' – याविषयी विवेचन करा.

प्रश्न 4) मराठी निबंधलेखनाचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

'मराठी निबंधलेखन म्हणजे विचार आणि भाषेची तर्कशुध्द अभिव्यक्ती असते' – स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) भाषा : एक व्यवहार

ब) साहित्याची भाषा

क) आकाशवाणीची भाषा

ड) निबंध लेखनातील सुसूत्रता

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2713

[4702]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)

IV) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] **[एकूण गुण : 50**

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्याचा सामाजिक अभ्यास म्हणजे काय ते सांगून त्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) साहित्याच्या निर्मितीमागील वाङ्मयीन आणि वैचारिक चळवळींचा प्रभाव कसा असतो ते लिहा.

किंवा

साहित्यनिर्मिती आणि लेखकाचे व्यक्तिमत्व यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'साहित्य हे सामाजिक परिस्थितीचे अपत्य असते' – सोदाहरण लिहा.

किंवा

साहित्य परंपरा आणि समाज यातील अनुबंध उलगडून दाखवा.

प्रश्न 4) वाङ्मयीन अभिरूची आणि वाचक यांचे नाते स्पष्ट करा.

किंवा

'साहित्य आणि वाचक यांचे संबंध परस्परांसाठी असतात' – स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.**

अ) सामाजिक अभ्यासामागील हेतू

ब) सामाजिक अभ्यासातील कलामूल्ये

क) लेखकाचे व्यक्तीमत्व

ड) साहित्य आणि सामाजिक परिस्थिती

⊖⊖⊖

Total No. of Questions : 5]

P2713

[4702]-4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

MARATHI **(मराठी)**

अभ्यासपत्रिका क्र. – 8 (ऐच्छिक)

V) साहित्य : सर्जन व उपयोजन

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :

1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) साहित्य सर्जन प्रक्रियेतील समस्यांचा आढावा घ्या.

किंवा

साहित्य सर्जनामागील निर्मितीच्या विविध शक्तींचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) साहित्य निर्मिती प्रक्रियेत समाजाचा संबंध कसा असतो ते साधार लिहा.

किंवा

'साहित्य निर्मिती प्रक्रिया एकांगी स्वरूपाची नसते' – स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) साहित्य सर्जनाच्या संदर्भात प्रसारमाध्यमांचे उपयोजन कसे होते. ते लिहा.

किंवा

'कालतत्व हा साहित्य सर्जनामागील महत्वाचा घटक आहे' मीमांसा करा.

प्रश्न 4) साहित्य सर्जनाशी संबंधित असलेल्या कोणत्याही एका साहित्य प्रकाराचे सैध्दांतिक विवेचन करा.

किंवा

तुम्ही केलेल्या ललित साहित्याच्या प्रकल्प लेखनाचे स्वरूप सांगा.

प्रश्न 5) **कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.**

अ) साहित्यनिर्मितीची शक्ती - प्रतिभा

ब) साहित्याची भाषा

क) आकाशवाणी या प्रसारमाध्यमाचे योगदान

ड) वर्तमानपत्रातील साहित्याचे स्वरूप

⊖⊖⊖